

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ի ընտանեկան օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 1-ին հոդվածում՝

1) 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընտանիքը, որպես հասարակության բնական և հիմնական բջիջ, բնակչության պահպանման և վերարտադրման հիմք, ինչպես նաև մայրությունը և մանկությունը պետության հատուկ պաշտպանության և հովանավորության ներքո են:».

2) 5-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«5. Ամուսնանալիս և ընտանեկան հարաբերություններում արգելվում է ռասայից, մաշկի գույնից, էթնիկ կամ սոցիալական ծագումից, գենետիկական հատկանիշներից, լեզվից, կրոնից, աշխարհայացքից, քաղաքական կամ այլ հայացքներից, ազգային փոքրամասնությանը պատկանելությունից, գույքային վիճակից, ծնունդից, հաշմանդամությունից, տարիքից կամ սոցիալական բնույթի այլ հանգամանքներից կախված խտրականությունը:».

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ, 7-րդ և 8-րդ մասերը.

«6. Ամուսնանալու ազատությունը կարող է սահմանափակվել միայն սույն օրենսգրքով սահմանված դեպքերում՝ առողջության և բարոյականության պաշտպանության նպատակով:

7. Երեխայի նկատմամբ իրականացվող ցանկացած գործողություն պետք է բխի նրա լավագույն շահերից: Երեխայի լավագույն շահերի ապահովումն ուղղված է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և օրենքներով ամրագրված երեխայի իրավունքների արդյունավետ և ամբողջական իրականացմանը, ինչպես նաև երեխայի զարգացմանը, հաշվի առնելով երեխայի մտավոր և ֆիզիկական կարիքները, այդ կարիքների բավարարման համար համապատասխան խնամքի և դաստիարակության

հնարավորությունը, ընտանիք վերադառնալու կամ ընտանիքի հետ ապրելու կարևորությունը, երեխայի զարգացման համար ծնողի և ընտանիքի այլ անդամների հետ շփվելու կարևորությունը, ազգային պատկանելիության հարցը, երեխայի մշակութային, լեզվական, հոգևոր կամ կրոնական կապերը կամ դաստիարակությունն ու նշանակությունն ընտանեկան միջավայրում և այլ կարիքները, ~~և~~ պահանջները և շահերը (այսուհետ՝ երեխայի լավագույն շահեր):

8. Եթե որևէ նորմ կարող է տարաբնույթ կիրառվել, ապա այն կիրառելիս առաջնահերթ հաշվի են առնվում երեխայի լավագույն շահերը:»:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 2-րդ հոդվածում «երեխաներին ընտանիքում տեղավորելու» բառերը փոխարինել «երեխաների խնամքը և դաստիարակությունն ընտանիքում կազմակերպելու» բառերով:

Հոդված 3. Օրենսգրքի 41-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1. Երեխա է համարվում 18 տարին չլրացած յուրաքանչյուր ոք, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նա օրենքով սահմանված կարգով գործունակություն է ձեռք բերում կամ լրիվ գործունակ է ճանաչվում ավելի վաղ:»:

2) 2-րդ մասի 2-րդ պարբերությունում «նրա» բառը փոխարինել «իր» բառով:

Հոդված 4 Օրենսգրքի 42-րդ հոդվածում

1) 1-ին մասում «չեն ազդում երեխայի իրավունքների վրա» բառերը փոխարինել «չեն սահմանափակում երեխայի իրավունքները».

2) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Ծնողներից առանձին (այդ թվում՝ տարբեր պետություններում) ապրելու դեպքում երեխան իր ծնողների հետ կանոնավոր անձնական փոխհարաբերություններ և անմիջական շփումներ պահպանելու իրավունք ունի, բացառությամբ այն դեպքի, երբ դա, դատարանի որոշման համաձայն, հակասում է երեխայի շահերին-»:

Հոդված 5. Օրենսգրքի 44-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասում «շահերը» բառից առաջ լրացնել «իրավունքներն ու» բառերը.

2) 1-ին մասից հետո լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1 մաս.

«1.1. Երեխան իրավունք ունի ազատ արտահայտելու իր կարծիքը, որը, երեխայի տարիքին և հասունության մակարդակին համապատասխան, հաշվի է առնվում իրեն վերաբերող հարցերում: Երեխայի կարծիքը լսելիս իրավասու մարմինը **օրենքով նախատեսված դեպքերում** ներգրավում է մանկական հոգեբան կամ մանկավարժ **կամ, ինչպես նաև** սոցիալական աշխատող:»:

Հոդված 6. Օրենսգրքի 464-րդ հոդվածի 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.~~ով~~

«1.Մինչև երեխայի տասը տարին լրանալը նրա ծնողների համատեղ, իսկ ծնողներից մեկի մահացած լինելու կամ անհայտ բացակայող կամ անգործունակ ճանաչելու մասին դատարանի վճռի առկայության դեպքում՝ մեկ ծնողի դիմումի հիման վրա, քաղաքացիական կացության ակտերի պետական գրանցում իրականացնող մարմինները փոխում են երեխայի անունը, ինչպես նաև նրան տրված ազգանունը՝ մյուս ծնողի ազգանունով»:

Հոդված 76 Օրենսգրքի 51-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Ծնողները իրավունք ունեն և պարտավոր են հոգ տանել իրենց երեխաների դաստիարակության, առողջության, լիարժեք ու ներդաշնակ զարգացման մասին:

Ծնողները բոլոր այլ անձանց հանդեպ ունեն իրենց երեխաներին դաստիարակելու նախապատվության իրավունք:».

2) 2-րդ մասի 1-ին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Ծնողները իրավունք ունեն և պարտավոր են հոգ տանել իրենց երեխաների կրթության մասին:»:

Հոդված 87. Օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի՝

1) 1-ին մասի երրորդ պարբերության երկրորդ նախադասությունում «պետք է բացառեն» բառերից հետո լրացնել «ֆիզիկական կամ հոգեբանական բռնությունը, որպես դաստիարակության միջոց կիրառելը, ինչպես նաև» բառերը:

Հոդված 98. 53-րդ հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերից, 54-րդ հոդվածի 3-րդ մասից, 56-րդ հոդվածի 3-րդ մասից, 57-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունից, 62-րդ հոդվածի 4-րդ մասից, 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասից, 130-րդ հոդվածի 2-րդ մասից և 139-րդ հոդվածի 3-րդ մասից «տասը տարին լրացած» բառերը հանել:

Հոդված 10. Օրենսգրքի 55-րդ հոդվածում՝

- 1) վերնագրում «պարտականությունը» բառը փոխարինել «իրավունքները և պարտականությունները» բառերով.~~ից առաջ լրացնել» բառերը.~~
- 2) **1-ին մասում** «~~խորթ~~ ծնողները» բառերը հետո լրացնել «իրավունք ունեն և» բառերը:

~~**Հոդված 9.** Ուժի կորցրած ճանաչել Օրենսգրքի 58-րդ հոդվածը:~~

Հոդված 1110. Օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Հոդված 59. Ծնողական իրավունքներից զրկելը

1. Երեխայի կենսական շահերն ապահովելու նպատակով ծնողները կամ նրանցից մեկը կարող են զրկվել ծնողական իրավունքներից, եթե նրանք՝

1) մեկ տարի անընդմեջ չարամտորեն խուսափում են~~է~~ ծնողական պարտականությունները կատարելուց, այդ թվում՝ ալիմենտ վճարելուց.

2) չեն~~ի~~ փոխում իրենց վարքագիծը ծնողական իրավունքների սահմանափակման մասին դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց՝ վեց ամսվա ընթացքում.

3) առանց հարգելի պատճառի հրաժարվում են~~է~~ վերցնել իրենց երեխային ծննդատնից կամ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններից.

4) մեկ տարի~~անընդմեջ~~ առանց հարգելի պատճառի հրաժարվում են~~է~~ վերցնել իրենց երեխային դաստիարակչական, բնակչության սոցիալական պաշտպանության կամ նմանատիպ այլ հաստատություններից.

5) չարաշահում են~~է~~ իրենց ծնողական իրավունքները, այդ թվում՝ իրենց վարքագծով վնասակար ազդեցություն են~~է~~ գործում երեխայի վրա.

6) տառապում են~~է~~ քրոնիկ ալկոհոլամոլությամբ, թմրամոլությամբ կամ թունամոլությամբ.

7) տառապում են~~է~~ քրոնիկ ~~անբուժելի~~ հոգեկան հիվանդություններով~~յամբ~~, որոնց ցանկը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը.

8) դաժանաբար **ենէ** վարվում երեխայի հետ, մասնավորապես՝

ա) պարբերաբար այնպիսի ֆիզիկական բռնություն **են է** գործադրում նրա նկատմամբ, որը չի պարունակում Հայասանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքով նախատեսված հանցակազմի հատկանիշներ.

բ) **պարբերաբար** հոգեբանական բռնություն **ենէ** գործադրում նրա նկատմամբ, այն է՝ դիտավորությամբ հոգեկան ուժեղ տառապանք պատճառելը այդ թվում՝ ֆիզիկական, սեռական բռնություն գործադրելու սպառնալիքը, արժանապատվության պարբերական նվաստացումը.:

2. Ծնողը զրկվում է ծնողական իրավունքներից, եթե՝ դատապարտվել է իր երեխայի դեմ ուղղված դիտավորյալ հանցագործության համար:

3. Սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին, 3-րդ և 4-րդ կետերով ամրագրված դեպքերը ծնողական իրավունքներից զրկելու հիմք չեն, եթե ծնողը գտնվում է բժշկական հաստատությունում, կարգապահական գումարտակում, ուղղիչ հիմնարկում, ձերբակալվածներին կամ կալանավորվածներին պահելու վայրում, մասնակցում է վարժական հավաքներին կամ գտնվում է պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայության մեջ, մարտական գործողությունների ընթացքում զինված ուժերի կազմում, գերության մեջ, մեկնել է օտարերկրյա գործուղման, եթե հակառակը չի բխում Երեխայի լավագույն շահերից: Դատարանը կարող է որպես հարգելի պատճառ դիտարկել նաև այլ իրավիճակներ:»:

Հոդված 12¹¹. Օրենսգրքի 60-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1. Ծնողական իրավունքներից զրկելը կատարվում է դատական կարգով: Ծնողական իրավունքներից զրկելու մասին հայց կարող է ներկայացնել՝

ա. ծնողներից մեկը (երեխայի այլ օրինական ներկայացուցիչ),

բ. խնամակալության և հոգաբարձության մարմնը,

գ. այն **պետական կամ տեղական ինքնակառավարման** մարմինները ու կազմակերպությունները, որոնց վրա օրենքով դրված են երեխաների իրավունքների ու շահերի պաշտպանության պարտականություններ:»:

2) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 1.1 մաս.

«1.1. Սույն հոդվածի 1-ին մասի «բ»- և «գ»- ենթակետերով նախատեսված մարմինները և կազմակերպությունները օրենսգրքի 59-րդ հոդվածով սահմանված հիմքերի առկայության դեպքում, պարտավոր են ծնողական իրավունքներից զրկելու մասին հայց ներկայացնել դատարան, ոչ ուշ քան 59-րդ հոդվածով սահմանված հիմքերն իրենց հայտնի դառնալու օրվանից՝ մեկ ամիս հետո:»:

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 2.1 մասով՝

«2.1. Ծնողական իրավունքներից զրկելու մասին գործերը քննելիս հաշվի է առնվում սոցիալական աջակցության բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի աշխատակազմում չընդգրկված և կառավարման ոլորտից դուրս գործող տարածքային մարմնի կողմից խնամակալության և հոգաբարձության մարմիններին տրամադրված երեխայի և ծնողի սոցիալական կարիքների գնահատման մասին եզրակացությունը (դիրքորոշումը):»:

Հոդված 132. Օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի՝

1) 1-ին մասում «երեխայի» բառից հետո լրացնել «կենսական» բառը.

2) 3-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«3. Ծնողական իրավունքների սահմանափակման մասին հայց կարող է ներկայացնել երեխայի ծնողը, մերձավոր ազգականը, երեխայի բնակության վայրի խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը, ինչպես նաև այն մարմիններն ու կազմակերպությունները, որոնց վրա օրենքով դրված են երեխաների իրավունքների ու շահերի պաշտպանության պարտականություն:».

3) 5-րդ մասում «մարմին» բառը փոխարինել «և երեխայի փաստացի գտնվելու վայրի խնամակալության և հոգաբարձության մարմիններ» բառերով:

Հոդված 143. Օրենսգրքի 67-րդ հոդվածի՝

1) վերնագրում և 1-ին մասում «դաստիարակության» բառից առաջ լրացնել «խնամքի և» բառերը.

2) 2-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«2. Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը պարտավոր է անցկացնել երեխայի և այն անձի (անձանց) կյանքի պայմանների հետազոտություն, ովքեր հավակնում են երեխային խնամքի և դաստիարակության կազմակերպմանը և դատարան

ներկայացնել հետազոտության ակտն ու դրա հիման վրա վեճի էության մասին եզրակացությունը, իսկ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների դեպքում՝ նաև սոցիալական աջակցության բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի աշխատակազմում չընդգրկված և կառավարման ոլորտից դուրս գործող տարածքային մարմնի կողմից խնամակալության և հոգաբարձության մարմիններին տրված եզրակացությունը՝ երեխայի որդեգրման, խնամակալության կամ հոգաբարձության, խնամատարության կամ բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություն ուղեգրելու մասին»:

Հոդված 154. Օրենսգրքի VI բաժնի վերնագրում «**ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ**» բառից հետո լրացնել «**ԽՆԱՄՔԻ ԵՎ**» բառերը:

Հոդված 165. Օրենսգրքի 17-րդ գլխի վերնագիրը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ «**ԱՌԱՆՑ ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔԻ ՄՆԱՑԱԾ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՀԱՅՏՆԱԲԵՐՈՒՄԸ, ՆՐԱՆՑ ԽՆԱՄՔԻ ԵՎ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ**»:

Հոդված 176. Օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի՝

1) 1-ին մասում «ծնողներին անգործունակ» բառերից հետո լրացնել «կամ անհայտ բացակայող» բառերը.

2) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունում «այդ երեխաներին տեղավորելու ձևերը» բառերը փոխարինել «այդ երեխաների խնամքի և դաստիարակության կազմակերպման ձևերը» բառերով.

3) 1-ին մասի 3-րդ պարբերությունում «տեղավորման» բառը փոխարինել «խնամքի և դաստիարակության կազմակերպման» բառերով,

4) 2-րդ մասի 2-րդ պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Խնամակալության և հոգաբարձության մարմիններին կից ստեղծվում են խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովներ, որոնց կազմը հաստատում է համայնքի ղեկավարը»:

Հոդված 187. Օրենսգրքի 110-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ **բովանդակությամբ**.

«Կազմակերպությունների (նախադպրոցական կրթական, հանրակրթական, բժշկական կամ նմանատիպ այլ հաստատությունների) պաշտոնատար անձինք, ովքեր տեղեկություններ ունեն առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխայի մասին, պարտավոր են այն պահից, երբ նրանց հայտնի է դարձել այդ մասին, անհապաղ հաղորդել խնամակալության և հոգաբարձության մարմնին՝ ըստ երեխայի փաստացի գտնվելու վայրի:».

2) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունում «տեղավորման» բառը փոխարինել «խնամքի և դաստիարակության կազմակերպման» բառերով.

3) 2-րդ մասում՝ «յոթնօրյա» բառը փոխարինել «եռօրյա» բառով.

4) 3-րդ մասի 1-ին, 3-րդ պարբերություններում «տեղավորումը» բառը, իսկ 4-րդ պարբերությունում «տեղավորման» բառը իր հոլովածներով փոխարինել «խնամքի և դաստիարակության կազմակերպումը» բառերով և դրա հոլովածներով:

Հոդված 198. Օրենսգրքի 111-րդ հոդվածի՝

1) Վերնագիրը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների խնամքի և դաստիարակության կազմակերպումը»

2) 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպվում է որդեգրման կամ խնամակալության (հոգաբարձության) միջոցով կամ խնամատար ընտանիքում, իսկ նման հնարավորության բացակայության դեպքում՝ դաստիարակչական, բժշկական հաստատությունում, բնակչության սոցիալական պաշտպանության կազմակերպություններում կամ բնակչության կամ երեխայի սոցիալական պաշտպանության նպատակ հետապնդող այլ կազմակերպություններում:».

3) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունում «Երեխային տեղավորելիս» բառերը փոխարինել «Երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելիս» բառերով».

4) Լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-ին և 1.2-րդ մասերով.

«1.1. Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխայի խնամքի և

դաստիարակության կազմակերպման հետ կապված բոլոր որոշումները պետք է հիմնված լինեն Երեխայի լավագույն շահերի ապահովման և նրա կարիքների բազմամասնագիտական գնահատման վրա և համապատասխանեն հետևյալ հիմնական նպատակներին՝

1) ապահովել առանց ծնողական խնամքի մնացած Երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունն ընտանեկան միջավայրում, իսկ անհնարինության դեպքում՝ դրան առավել մոտ միջավայրում.

2) ապահովել Երեխայի կրթությունը, խնամքն ու դաստիարակությունը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ պայմանները, ներառյալ՝ սոցիալական ու բժշկական օգնության և սպասարկման ծառայությունները՝ հաշվի առնելով «Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների սոցիալական պաշտպանության մասին» [Հայաստանի Հանրապետության](#) օրենքի կարգավորումները:

1.2. Խնամակալության (հոգաբարձության) կամ խնամատարության միջոցով, ինչպես նաև բնակչության սոցիալական պաշտպանության հաստատություններում (մանկատներում) խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելու ընթացքում պետք է ապահովված լինի Երեխայի ու նրա ծնողի և մերձավոր ազգականների շփումն ու կապը բացառությամբ այն դեպքի, երբ այդ շփումը դատարանի որոշման համաձայն հակասում է Երեխայի շահերին:».

5) 2-րդ մասում՝

ա) «դաստիարակության համար» բառերը հանել

բ) «տեղավորելը» բառը փոխարինել «խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելը» բառերով.

6) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 2.1-րդ մասով.

«2.1. Երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելու ընթացքում խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը շարունակում է համագործակցել նրա ծնողի հետ՝ հնարավորության դեպքում Երեխային ծնողներին վերադարձնելու համար:».

7) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 4-րդ մասով՝

«4. Առանց ծնողական խնամքի մնացած Երեխայի աջակցության անհատական սոցիալական ծրագրի կազմման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:»:

Հոդված 2019. Օրենսգրքի 112-րդ հոդվածում՝

1) 1-ին մասի 1-ին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Որդեգրումը դատական ակտ է, որով որդեգրվողը ձեռք է բերում կենսաբանական կապերին համարժեք ընտանեկան կապեր, որի արդյունքում որդեգրողները և որդեգրվածները ձեռք են բերում ծնողների և զավակների համար օրենքով նախատեսված իրավունքներ և պարտականություններ: Որդեգրումն իրականացվում է՝ ելնելով Երեխայի լավագույն շահերից՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված որդեգրողի և որդեգրվողի համադրելիության չափանիշների գնահատման հիման վրա:».

2) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունում «տեղավորման» բառը փոխարինել «խնամքի և դաստիարակության կազմակերպման» բառերով.

3) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 2.1 և 2.2 մասերով.

«2.1. Կենտրոնական նյարդային համակարգի, օրգանական և ֆունկցիոնալ ախտահարումներ, բնածին, ձեռքբերովի մտավոր և ֆիզիկական խնդիրներ ունեցող երեխայի որդեգրում թույլատրվում է այն դեպքում, երբ որդեգրողի մոտ առկա է երեխայի բուժման և խնամքի անհրաժեշտ պայմաններով ապահովելու հնարավորությունը:

2.2. Գտնված (ընկեցիկ) երեխան կարող է որդեգրման հանձնվել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության (այսուհետ՝ Ոստիկանություն)՝ կողմից՝ Կառավարության լիազոր մարմնին տրված գտնված (ընկեցիկ) երեխայի ծնողներին չհայտնաբերելու վերաբերյալ համապատասխան գրությունը ստանալուց հետո, որը Ոստիկանությունը ներկայացնում է ոչ ուշ քան հարցումը ստանալուց հետո 3 ամսվա ընթացքում:»:

Հոդված 2120. Օրենսգրքի 113-րդ հոդվածը՝

1) 1-ին մասի 2-րդ պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Որդեգրումը հաստատելու մասին գործերը դատարանը քննում է՝

ա. որդեգրել ցանկացող անձի, խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի և տասնչորս տարին լրացած երեխայի պարտադիր մասնակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից երեխաների որդեգրու դեպքում

բ. որդեգրել ցանկացող անձի, «Երեխաների պաշտպանության և օտարերկրյա որդեգրման բնագավառում համագործակցության մասին» կոնվենցիայով նախատեսված՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից նշանակված կենտրոնական

մարմնի և տասնչորս տարին լրացած երեխայի պարտադիր մասնակցությամբ՝ օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բնակվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի երեխաների որդեգրման դեպքում»:

2) 2-րդ մասի 1-ին պարբերությունը ~~ում «տեղեկություններ» բառից հետո լրացնել նոր նախադասությամբ~~ շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ..

~~«,- բացառությամբ»~~ Հայաստանի ամբլյալ խմբագրությամբ. ցիոապետության բերխայի որդեգրման համար անհրաժեշտ է Հայաստանի Հանրապետության մարզպետարանների (Երևանի քաղաքապետարանի) եզրակացությունը՝ որդեգրման հիմնավորվածության և այդ որդեգրումը որդեգրվող երեխայի շահերին համապատասխանելու մասին՝ նշելով որդեգրվող երեխայի և որդեգրողի (որդեգրողների) անձնական շփումների փաստի վերաբերյալ տեղեկություններ, ղեկօտարերկրյա ուններն խմբագրությամբ. ցիոապետության եցող անձանց, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բնակվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաց որդեգրման ուններն մ որդեգրման ուններն մ եզրակացությունը՝ որդեգրման հիմնավորվածության և այդ որդեգրումը որդեգրվող երեխայի շահերին համապատասխանելու մասին ~~ապինատասխանելու հսկնրտար~~ երկրյա քաղաքացիների ուններն խմբագրությամբ. ցիոապետության եցող ~~անձաներ~~ երեխաներիս նաև ~~Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բնակվող Հայաստանի Հանրապետության կո քացիների ուններն խմբագրու քացիների ուններն խմբագրու քացիների ուններն խմբագրությամբ. ցիոապետության եցող անձան~~ ~~որդեգրման հիմնավորվածության և այդ որդեգրումը որդեգրվող երեխայի շահերին համապատասխանելու մասին~~»:

3) 3-րդ մասի 2-րդ պարբերությունում «վճռի քաղվածքն» բառերը փոխել «վճիռը» բառով, իսկ «ըստ վճիռ կայացնելու վայրի:» բառերը փոխել «ըստ երեխայի ծննդի պետական գրանցման վայրի և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմին:» բառերով,

4) 3-րդ մասի 2-րդ պարբերությունից հետո լրացնել հետևյալ բովանաղակությամբ նոր պարբերություն.

«Երեխայի որդեգրումը հաստատելու մասին գործի վարույթի կարճման կամ երեխայի որդեգրումը մերժելու մասին վճիռ կայացնելու դեպքում, դատարանը պարտավոր է վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից երեք օրվա ընթացքում այն ուղարկել գործին մասնակցող անձանց, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմին, իսկ օտարերկրյա քաղաքացիների կամ քաղաքացիություն չունեցող անձի կողմից Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի երեխայի որդեգրելու դեպքում նաև կենտրոնական մարմնին»:

Հոդված 22~~21~~. Օրենսգրքի 114-րդ հոդվածը՝

1) Լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 1.1-ին մասով՝

«1.1. Ամուսնության մեջ գտնվող անձանցից յուրաքանչյուրը պարտավոր է հաշվառվել ~~և~~ օրպես որդեգրող»:

2) -2-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«2. Երեխաներ որդեգրել ցանկացող անձանց հաշվառումն իրականացվում է փաստաթղթային և էլեկտրոնային եղանակով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով»:

Հոդված 23~~2~~. Օրենսգրքի 116-րդ հոդվածի՝

1) 1-ին մասի 1-ին նախադասությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1. Որդեգրելու իրավունք ունի՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանված կարգով օրպես երեխա որդեգրել ցանկացող հաշվառված չափահաս անձը, որը մասնակցել է սույն հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված նախապատրաստական դասընթացներին, բացառությամբ՝»:

2) լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 4-րդ, 5-րդ և 6-րդ մասերով՝

«4. Երեխա որդեգրել ցանկացող անձին հոգեբանական, մանկավարժական և իրավական աջակցություն տրամադրելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի կողմից իրականացվում են անվճար նախապատրաստական դասընթացներ:

5. Նախապատրաստական, դասընթացների, ծրագրի, բովանդակությանը, դրան ներկայացվող պահանջները, ծրագրի, բովանդակությունը սահմանող իրավասու մարմինը, ծրագրի, կազմակերպման, և անցկացման, կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը: Նախապատրաստական, դասընթացների

մասնակցությունը պարտադիր չէ այն անձանց համար՝ ովքեր երեխային որդեգրում են ծնողի գրավոր համաձայնության հիման վրա:

6. Սույն հոդվածի 4-րդ մասում նշված դասընթացները օտարերկրյա քաղաքացիների համար ~~կազմակերպվում են~~ Հայաստանի Հանրապետությունում կազմակերպվում են վճարովի հիմունքներով ~~Հայաստանի Հանրապետությունում՝~~ վերջիններիս մոտ օտարերկրյա պետությունում նման դասընթացներին մասնակցելը հավաստող փաստաթղթի բացակայության դեպքում:»:

Հոդված 2423. Օրենսգրքի 117-րդ հոդվածի 1-ին մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1. Որդեգրողի և որդեգրվողի տարիքային տարբերությունը պետք է լինի 18 տարուց ոչ պակաս և 50 տարուց ոչ ավել, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ երեխան որդեգրվում է որդեգրելու նախապատվության իրավունք ունեցող անձանց կողմից:»:

Հոդված 254. Օրենսգրքի 118-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«**Երեխային որդեգրելու համար ծնողների հրաժարումը կամ համաձայնությունը**»

«1. Երեխային որդեգրելու համար անհրաժեշտ է՝

1) ծնողների գրավոր հրաժարումը՝ երեխայի նկատմամբ ծնողական իրավունքներից կամ

2) ծնողի գրավոր համաձայնությունը՝ երեխային որդեգրման տալու վերաբերյալ:

2. Սույն հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետով նախատեսված դեպքում՝ երեխայի որդեգրելու համաձայնություն կարող է տրվել միայն այն դեպքում, եթե երեխան ունի միայն մեկ ծնող: Ծնողի գրավոր համաձայնության դեպքում երեխան կարող է որդեգրվել միայն խորթ հոր կամ խորթ մոր կամ մերձավոր ազգականների կողմից: Երեխա որդեգրելու համար համաձայնությունը կարող է տրվել միայն երեխայի ծնվելուց հետո:

3. Սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերով նախատեսված դեպքերում անչափահաս ծնողների երեխային որդեգրելիս անհրաժեշտ է նաև նրանց ծնողների կամ խնամակալների (հոգաբարձուների) համաձայնությունը, իսկ ծնողների կամ խնամակալի (հոգաբարձուի) բացակայության դեպքում՝ խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի համաձայնությունը:

«**Երեխային որդեգրելու համար ծնողների հրաժարումը կամ համաձայնությունը**»

~~«1. Երեխային որդեգրելու համար անհրաժեշտ է նրա ծնողների գրավոր հրաժարումը՝ երեխայի նկատմամբ ծնողական իրավունքներից կամ ծնողի գրավոր համաձայնությունը՝ երեխային որդեգրման տալու վերաբերյալ:~~

~~2. Երեխայի որդեգրելու համաձայնություն կարող է տրվել միայն այն դեպքում, եթե երեխան ունի միայն մեկ ծնող: Ծնողի գրավոր համաձայնության դեպքում երեխան կարող է որդեգրվել միայն խորթ հոր կամ խորթ մոր կամ մերձավոր ազգականների կողմից: Երեխա որդեգրելու համար համաձայնությունը կարող է տրվել միայն երեխայի ծնվելուց հետո:~~

43. Սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված դեպքերում որդեգրման գործընթացը իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

54. Երեխայի նկատմամբ ծնողական իրավունքներից հրաժարումը կամ ծնողների գրավոր համաձայնությունը՝ երեխային որդեգրման տալու վերաբերյալ արտահայտվում է՝ երեխայի ծնողների կողմից ներկայացված դիմումով, որը կազմվում է բացառապես երեխայի գտնվելու վայրի, կամ դրա անհնարինության դեպքում ծնողների գտնվելու վայրի տարածքի սոցիալական աջակցության բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական կառավարման մարմնի աշխատակազմում չընդգրկված և կառավարման ոլորտից դուրս գործող տարածքային մարմնի ներկայացուցչի ներկայությամբ, հաստատվում այն կազմակերպության ղեկավարի կողմից, որտեղ գտնվում է երեխան կամ նոտարի կողմից, եթե դիմումը կազմվում է երեխայի խնամատար ընտանիքի, երեխայի խնամակալի (հոգաբարձուի) կամ ծնողների գտնվելու վայրում:

6. Դիմումի ձևը հաստատվում է Լիազոր մարմնի իրավական ակտով:

7. Ծնողները կարող են հետ վերցնել երեխային որդեգրելու համար իրենց տված գրավոր հրաժարումը կամ համաձայնությունը մինչև նրան որդեգրելու մասին դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելը:

Հոդված 265. Օրենսգիրքի 120-րդ հոդվածում՝

- 1) վերնագրից հանել «, խնամատար ծնողների» բառերը.
- 2) 1-ին մասի երկրորդ պարբերությունը ճանաչել ուժը կորցրած:

Հոդված 276. Ուժը կորցրած ճանաչել Օրենսգրքի 122-րդ հոդվածը:

Հոդված 287. Օրենսգրքի 123-րդ հոդվածի 5-րդ մասից հանել «ազգանունը,» բառը, իսկ «ցուցումով» բառից հետո լրացնել՝ «, իսկ ազգանունը որդեգրող անձի ազգանվամբ» բառերով:

~~**Հոդված 28.** Օրենսգրքի 124-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ բովանդակությամբ՝~~

~~«**Հոդված 124. Որդեգրվող երեխայի ծննդյան վայրի փոփոխումը**~~

~~1. Որդեգրման գաղտնիքն ապահովելու համար որդեգրողի խնդրանքով կարող են փոփոխվել որդեգրվող երեխայի ծննդյան վայրը և ժամանակը:~~

~~2. Որդեգրված երեխայի ծննդյան վայրի փոփոխման մասին նշվում է նրան՝ որդեգրելու մասին դատարանի վճռի մեջ:»:~~

Հոդված 299. Օրենսգրքի 128-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 3-րդ և 4-րդ մասերով.

«3. 18 տարին լրացած անձն իրավունք ունի իր որդեգրման փաստի, ծննդավայրի և ժամանակի, ինչպես նաև կենսաբանական ծնողի անձնական տվյալների, այդ թվում՝ ազգության, արյան խմբի, հիվանդությունների վերաբերյալ տեղեկություններ ստանալ, իսկ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները այդպիսի տեղեկություններ կարող են տրամադրել միայն կենսաբանական ծնողի կողմից նախապես տրված գրավոր համաձայնության դեպքում: Նման համաձայնության բացակայության դեպքում տեղեկատվությանը կարող է տրամադրվել ապանձնավորված կերպով:

4. Տեղեկատվության տրամադրման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:»:

Հոդված 3030. Օրենսգիրքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 128.1 հոդվածով.

«Հոդված 128.1. Որդեգրողի ընտանիքում որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունը

1. Որդեգրողի ընտանիքում որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնում է խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի և մարզպետարանի (Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարանի) կողմից՝ համատեղ, իսկ օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բնակվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից որդեգրման դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորված պետական կառավարման մարմնի:

կողմից (այսուհետ՝ վերահսկողություն՝ իրականացնող մարմին): Հայաստանի Հանրապետությունից այլ պետությունում որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով և ժամկետներում, եթե այլ բան նախատեսված չէ մյուս պետության օրենքով:

~~3.~~—

42. Որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողության նպատակն է նպաստել երեխայի ինտեգրմանը և բարեկեցությանը, ինչպես նաև իրավունքների և շահերի ունահարման կանխարգելմանը որդեգրողի ընտանիքում:

3. Որդեգրողի ընտանիքում որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է որդեգրման մասին դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո երեք տարվա ընթացքում:

4. Որդեգրված երեխայի բնակության վայրի փոփոխության դեպքում, որդեգրողը պարտավոր է բնակության վայրի փոփոխությունից հետո առնվազն մեկ ամսվա ընթացքում տեղեկացնել վերահսկողություն իրականացնող մարմնին:

5. Վերահսկողության ժամանակահատվածում որդեգրողը պարտավոր է աջակցել վերահսկողություն իրականացնող մարմնին՝ որդեգրված երեխայի մասին տեղեկատվություն ձեռք բերելու գործընթացում:

6. Վերահսկողությունն իրականացնող մարմնին իրավունք ունի՝

1) սեփականատիրոջ կամ այլ օրինական տիրապետողի (այսուհետ՝ սեփականատեր) համաձայնությամբ մուտք գործել երեխայի բնակության վայր.

2) ուսումնասիրել երեխայի կենսապայմանները և դրանց ապահովվածությունը.

3) անարգել շփվել երեխայի և որդեգրողի (որդեգրողների), ինչպես նաև նրա մերձավոր ազգականների, հարևանների, կրթական հաստատությունների աշխատակիցների հետ՝ պահպանելով որդեգրման գաղտնիությունը.

4) կատարել երեխայի լավագույն շահերից բխող օրենքով նախատեսված այլ գործողություններ:

7. Այն դեպքում, երբ վերահսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից երեխայի բնակության վայր մուտք գործելը նպատակ է հետապնդում կանխել երեխայի կյանքին և առողջությանը սպառնացող անմիջական վտանգը, իսկ սույն հոդվածի 6-րդ մասի 1-ին կետով սահմանված համաձայնությունը բացակայում է, վերահսկողություն իրականացնող մարմինը Ոստիկանության աջակցությամբ և բազմաբնակարան շենքի

կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ իրավունք ունի մուտք գործելու երեխայի բնակության վայր:

8. Բնակության վայր մուտք գործելուց հետո կազմվում է արձանագրություն, որում հստակ նշվում են արձանագրության կազմման օրը և ժամը, բնակարանի գտնվելու վայրը, գործողություններին մասնակցած անձանց անունները, ազգանունները, պաշտոնները և իրականացված գործողությունները:

9. Արձանագրության մեկ օրինակը ստորագրությամբ հանձնվում է բնակարանի սեփականատիրոջը կամ նրա լիազորված անձին:

10. Եթե վերահսկողություն իրականացնող մարմնի ներկայացուցիչը սույն հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված դեպքերում Ոստիկանության աջակցությամբ մուտք է գործել երեխայի բնակության վայր դրա սեփականատիրոջ կամ նրա լիազորված անձի բացակայությամբ, ապա անհրաժեշտ գործողություններն ավարտելուց հետո Ոստիկանություն կողմից ապահովվում է բնակարանի հետագա պահպանությունը՝ մինչև 3 ժամ տևողությամբ՝ բացառությամբ այն դեպքի, երբ բնակելի տարածքում գտնվում է այն օգտագործելու իրավունք ունեցող չափահաս անձը: Համապատասխան գործողությունները կատարելուց հետո կամ 3 ժամը լրանալուց հետո երեխայի բնակվելու վայրի բանալիներն ի պահ են տրվում բազմաբնակարան շենքի կառավարման կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի ներկայացուցչին Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Ոստիկանության ~~և~~ կնիքով կնքված փակ ծրարով, որն առաջին իսկ հնարավորության դեպքում հանձնվում է տվյալ բնակելի տարածության օգտագործելու իրավունք ունեցող չափահաս անձին: Եթե երեխայի բնակության վայր մուտք գործելն իրականացվել է մուտքի դուռը վնասելով, ապա մինչև բանալիները ի պահ հանձնելը վերահսկողություն իրականացնող մարմնի ներկայացուցիչը միջոցներ է ձեռնարկում մուտքի դուռը վերանորոգելու ուղղությամբ:

11. ~~Հայաստանի Հանրապետությունից այլ պետությունում որդեգրված երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով և ժամկետներում, եթե այլ բան նախատեսված չէ մյուս պետության օրենքով:~~

Հոդված 31~~31~~. Օրենսգրքի 130-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«1. Հաշվի առնելով Երեխայի լավագույն շահերը՝ երեխայի որդեգրումը կարող է

վերացվել, եթե **որդեգրողը՝**

1) խուսափում է իր վրա դրված ծնողական պարտականությունները կատարելուց.

2) չի փոխում իր վարքագիծը ծնողական իրավունքների սահմանափակման մասին դատարանի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց՝ վեց ամսվա ընթացքում.

3) երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողության իրականացմանը խոչընդոտելու համար **որդեգրողը** վարչական պատասխանատվության է ենթարկվել և 15-օրյա **ժամկետում ընթացքում** չի կատարել ստանձնած պարտավորությունը.

4) առանց հարգելի պատճառի հրաժարվում է վերցնել իր երեխային բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններից.

5) **մեկ տարի** անընդմեջ, առանց հարգելի պատճառի հրաժարվում է վերցնել իր երեխային դաստիարակչական, բնակչության սոցիալական պաշտպանության կամ նմանատիպ այլ հաստատություններից.

6) չարաշահում է իր ծնողական իրավունքները, այդ թվում՝ իր վարքագծով վնասակար ազդեցություն է գործում երեխայի վրա.

7) տառապում է քրոնիկ ալկոհոլամոլությամբ, թմրամոլությամբ կամ թունամոլությամբ.

8) **տառապում է քրոնիկ հոգեկան հիվանդություններով, որոնց ցանկը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը. տառապում է քրոնիկ անբուժելի հոգեկան հիվանդությամբ.**

9) դաժանաբար է վարվում երեխայի հետ, մասնավորապես՝

ա. պարբերաբար այնպիսի ֆիզիկական բռնություն է գործադրում նրա նկատմամբ, որը չի պարունակում Հայաստանի Հանրապետության քրեական օրենսգրքով նախատեսված հանցակազմի հատկանիշներ.

բ. հոգեբանական բռնություն է գործադրում նրա նկատմամբ, այն է՝ դիտավորությամբ հոգեկան ուժեղ տառապանք պատճառելը այդ թվում՝ ֆիզիկական, սեռական բռնություն գործադրելու սպառնալիքը, արժանապատվության պարբերական նվաստացումը.

10) դատարանի կողմից մահացած կամ անհայտ բացակայող ճանաչված ծնողի ներկայանալու հիմքով դատարանի համապատասխան վճիռը նրան մահացած կամ անհայտ բացակայող ճանաչելու մասին վերացվել է և այդ ծնողը դիմել է դատարան որդեգրումը վերացնելու նպատակով.

11) դատարանի դատական ակտի համաձայն անգործունակ ճանաչված ծնողի գործունակությունը վերականգնվել է և այդ ծնողը դիմել է դատարան որդեգրումը վերացնելու նպատակով»:

2. Որդեգրումը վերացվում է, եթե որդեգրողը դատապարտվել է իր երեխայի դեմ ուղղված դիտավորյալ հանցագործության համար:

Հոդված 322. Օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«2. Որդեգրումը վերացնելիս երեխան դատարանի վճռով վերադարձվում է ծնողներին: Եթե ծնողները բացակայում են, կամ երեխային ծնողներին վերադարձնելը հակասում է նրա շահերին, ապա երեխայի խնամքի կազմակերպման պարտականությունը դրվում է խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի վրա:»:

Հոդված 333. Օրենսգրքի 134-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 3-րդ մասով.

«3. Խնամակալների և հոգաբարձուների ընտանիքում բնակվող երեխայի խնամքի և դաստիարակության նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է սույն օրենսգրքի 139.1-ին հոդվածով սահմանված կարգով:»:

Հոդված 344. Օրենսգրքի 54-րդ հոդվածի 4-րդ մասում, 72-րդ հոդվածի 2-րդ մասում, 109-րդ հոդվածի 1-ին մասում, 110-րդ հոդվածի 2-րդ մասում, 136-րդ հոդվածի վերնագրում և 1-ին մասի 1-ին պարբերության մեջ «ազգաբնակչության» բառը փոխարինել «բնակչության» բառով:

Հոդված 355. Օրենսգրքի 20-րդ գլուխը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«ԳԼՈՒԽ 20

ԽՆԱՄԱՏԱՐ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ ԵՐԵՒԱՅԻ ԽՆԱՄՔԸ ԵՎ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼԸ

Հոդված 137. Խնամատարությունը

1. Խնամատարությունը՝ կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխայի խնամքի և դաստիարակության ժամանակավոր կազմակերպումն է՝ այլ ընտանեկան միջավայրում, իրավասու մարմինների կողմից ընտրված, հաշվառված, վերապատրաստված, որակավորված անձի միջոցով՝ մինչև երեխայի ընտանիքում՝ խնամատարության կիրառման հիմք հանդիսացած իրավիճակի վերացումը: Սույն մասով սահմանված անձանց ընտրության, հաշվառման, որակավորման և վերապատրաստման կարգը, ինչպես նաև երեխայի ընտանիքում՝ խնամատարության կիրառման հիմք հանդիսացող վիճակի փոփոխումն ու դրա չափորոշիչները, սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

2. Անձը, ով խնամքի և դաստիարակության պարտավորություն է ստանձնել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխայի նկատմամբ, համարվում է խնամատար ծնող: Այն երեխան, ում խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպվում է խնամատար ընտանիքում, համարվում է հոգեզավակ, իսկ խնամատար ծնողից և հոգեզավակից կազմված ընտանիքը՝ խնամատար ընտանիք:

3. Խնամատար ընտանիքում խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպվում է խնամատարության պայմանագրով նախատեսված ժամկետով, սակայն ոչ ավելի, քան մինչև երեխայի 18 տարին լրանալը: Խնամատարությունը կարող է իրականացվել մինչև 23 տարեկանը՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և դեպքերում:

4. Սուր կամ քրոնիկ վարակիչ հիվանդությամբ տառապող երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կարող է կազմակերպվել, եթե վերջինս անցել է հաշմանդամություն կամ այլ հատուկ կարիք կամ դաստիարակության դժվարություն ունեցող երեխային խնամելու և դաստիարակելու համապատասխան վերապատրաստում, ինչպես նաև ունի երեխայի կարիքներին համապատասխանող կենցաղային և այլ անհրաժեշտ պայմաններ:

5. Խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքի և դաստիարակության կազմակերպման հնարավորությունը դիտարկվում է՝ նախքան երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը դաստիարակչական, բժշկական հաստատությունում, բնակչության սոցիալական պաշտպանության և նմանատիպ այլ կազմակերպությունում կազմակերպելը:

6. Խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքի և դաստիարակության կազմակերպումը հիմք չէ երեխային որդեգրելը կամ խնամակալության (հոգաբարձության)

հանձնելը մերժելու համար:

7. Երեխայի ծնողն իրավունք ունի մասնակցել իր երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելու գործընթացին, եթե դա չի հակասում երեխայի շահերին:

8 . Երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելու դեպքում երեխայի ծնողներն իրավունք ունեն և պարտավոր են կապ պահպանել երեխայի հետ, եթե նրանք դատական կարգով չեն զրկվել ծնողական իրավունքներից, և եթե այդ կապի պահպանումը բխում է երեխայի շահերից: Ծնողն իրավունք ունի վարչական կամ դատական կարգով վիճարկել երեխային խնամատարության հանձնելու որոշումը:

9. Երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելը չի սահմանափակում նաև մերձավոր ազգականների՝ երեխայի հետ կապ պահպանելու իրավունքը, եթե կապի պահպանումը բխում է երեխայի շահերից:

10. Եթե ծնողը գտնվում է արգելանքի տակ, ապա Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝ մարզպետարանները, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարանը պարտավոր են տեղեկացնել ծնողին՝ երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելու, խնամատարության տեսակի, խնամքի և դաստիարակության ընթացքի և երեխային վերաբերող այլ որոշումների մասին, դրանց ընդունումից հետո ոչ ուշ, քան երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում:

11. Խնամատար ընտանիքի ընտրությունն իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության մարզերում մարզպետարանները, իսկ Երևան քաղաքում Երևանի քաղաքապետարանը՝ հաշվի առնելով երեխայի լավագույն շահերը:

12. Երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Հոդված 137.1. Խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելու մասին պայմանագիրը

1. Խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը իրականացվում է երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելու մասին պայմանագրի (այսուհետ՝ Խնամատարության պայմանագիր) հիման վրա:

2. Խնամատարության պայմանագիրը՝ ծնողների (երեխայի այլ օրինական

ներկայացուցչի), խնամատար ծնողի և Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝ մարզպետարանների, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարանի միջև կնքված պայմանագիր է:

3. Ծնողը չի կարող հանդես գալ որպես խնամատարության պայմանագրի կողմ, եթե նա՝

- 1) դատական կարգով զրկվել է ծնողական իրավունքներից,
- 2) դատարանի կողմից ճանաչվել է անգործունակ,
- 3) դատարանի կողմից ճանաչվել է անհայտ բացակայող կամ մահացած,

4. Ծնողը կարող է հանդես չգալ որպես խնամատարության պայմանագրի կողմ՝ արգելանքի տակ գտնվելու, ծանր հիվանդության կամ ներկայանալու անհնարինության հիմնավոր պատճառով՝ այդ մասին գրավոր հայտնելով Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝ մարզպետարաններ, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարան:

5. Խնամատարության պայմանագրով սահմանվում են երեխայի **խնամքի ասպրոտտի**, դաստիարակության և կրթության պայմանները, կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները, ինչպես նաև այդ պայմանագրի երկարաձգման, դադարման հիմքերն ու հետևանքները:

6. Խնամատարության պայմանագիրը կարող է վաղաժամկետ լուծվել կողմերի համաձայնությամբ՝

1) խնամատար ծնողների նախաձեռնությամբ՝ հարգելի պատճառների (հիվանդության, ընտանեկան կամ գույքային դրության փոփոխման, հոգեզավակի հետ փոխըմբռնման բացակայության, երեխաների անհամատեղելիության և այլն) առկայության դեպքում.

2) երեխայի ծնողի (օրինական ներկայացուցչի) պահանջով՝ խնամատարության կիրառման համար հիմք հանդիսացած պատճառի վերացման, այդ թվում՝ ընտանիքի հետ վերամիավորման դեպքում.

3) Հայաստանի Հանրապետության մարզպետարանի, իսկ Երևանում՝ Երևանի քաղաքապետարանի նախաձեռնությամբ՝ խնամատար ընտանիքում երեխային խնամքն ապահովելու, դաստիարակելու և կրթություն ստանալու համար անբարենպաստ պայմաններ առաջանալու կամ երեխային ծնողներին վերադարձնելու կամ ազգականների խնամակալությանը (հոգաբարձությանը) հանձնելու կամ երեխային որդեգրելու

դեպքերում:

7. *Խնամատարության պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:*

Հոդված 138. Հոգեզավակը

1. Հոգեզավակը կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխան է, ում խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպվում է խնամատար ընտանիքում:

2. Արգելվում է եղբայրների և քույրերի խնամքը և դաստիարակությունը տարբեր խնամատար ընտանիքներում կազմակերպելը, բացառությամբ այն դեպքերի, եթե դա բխում է նրանց կամ նրանցից մեկի շահերից:

3. Հոգեզավակը պահպանում է իրեն հասանելիք ալիմենտի, կենսաթոշակի, բնակելի տարածության սեփականության, օգտագործման իրավունքը, իսկ բնակելի տարածության բացակայության դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով՝ բնակելի տարածություն ստանալու իրավունքը: Հոգեզավակը պահպանում է նաև սույն օրենսգրքի 42-44-րդ հոդվածներով նախատեսված իրավունքները:

4. Հոգեզավակի ալիմենտի համար վճարները և կենսաթոշակը տնօրինվում են խնամատար ծնողի կողմից՝ հաշվի առնելով երեխայի լավագույն շահը: Խնամատար ծնողը գումարի ծախսման մասին վերահսկողություն իրականացնող իրավասու մարմնի կողմից հարցում ստանալու դեպքում այդ մասին տալիս է համապատասխան տեղեկատվություն:

5. Հոգեզավակի որդեգրումն իրականացվում է սույն օրենսգրքով սահմանված կարգով: Որդեգրման պահից խնամատարության պայմանագիրը դադարում է:

6. Խնամատար ծնողի և հոգեզավակի տարիքային տարբերությունը պետք է լինի 18 տարուց ոչ պակաս և 50 տարուց ոչ ավելի, իսկ երեխային խնամատարության հանձնելու պահին խնամատար ծնողներից յուրաքանչյուրի տարիքը չի կարող գերազանցել 55 տարին, ~~բացառությամբ այն դեպքերի, երբ երեխան որդեգրվում է որդեգրելու նախապատվության իրավունք ունեցող անձանց կողմից:~~

Հոդված 138.1. Խնամատար ծնողները

1. Խնամատար ծնող կարող է լինել Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մշտապես բնակվող Հայաստանի Հանրապետության չափահաս քաղաքացին, բացառությամբ՝

1) դատարանի կողմից անգործունակ կամ սահմանափակ գործունակ ճանաչված անձանց.

2) ամուսինների, որոնցից մեկին դատարանը ճանաչել է անգործունակ կամ սահմանափակ գործունակ.

3) դատական կարգով ծնողական իրավունքներից զրկված կամ սահմանափակ ծնողական իրավունքներով անձանց.

4) օրենքով իրենց վրա դրված պարտականությունները ոչ պատշաճ կատարելու պատճառով խնամակալի (հոգաբարձուի) պարտականություններից հեռացված անձանց.

5) նախկին որդեգրողների, եթե որդեգրումը դատական կարգով վերացվել է նրանց մեղքով.

6) այն անձանց, ովքեր առողջական վիճակի պատճառով չեն կարող իրականացնել ծնողական պարտականություններ.

7) այն անձանց, ովքեր չունեն մշտական բնակության վայր, ինչպես նաև այնպիսի բնակելի տարածություն, որը համապատասխանում է սահմանված սանիտարական և տեխնիկական պահանջներին.

8) այն անձանց, ովքեր այդ պահին ունեն դատվածություն՝ մարդու կամ հասարակական կարգի և բարոյականության դեմ ուղղված ծանր կամ առանձնապես ծանր հանցագործության, ընտանիքի և երեխայի շահերի դեմ ուղղված հանցագործության համար.

9) այն անձանց, ովքեր կախվածություն ունեն ալկոհոլից, թմրանյութերից, տառապում են թունամոլությամբ կամ զբաղվում են մարմնավաճառությամբ և հաշվառված են համապատասխանաբար՝ բժշկական կազմակերպությունում կամ ոստիկանությունում համապատասխան ստորաբաժանման կողմից:

2. Խնամատար ծնողները հոգեզավակի նկատմամբ ձեռք են բերում խնամակալի իրավունքներ ու պարտականություններ, բացառությամբ սույն օրենսգրքով նախատեսված դեպքերի:

3. ~~Խնամատար ծնող դառնալու ցանկություն ունեցող անձանց հաշվառման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:~~

Հոդված 139. Խնամատար ընտանիքի տեսակները և խնամատարության ժամկետները

1. Խնամատար ընտանիքի տեսակներն են՝

1) մասնագիտացված խնամատար ընտանիքը, որտեղ խնամք են ստանում հաշմանդամություն կամ ծանր առողջական խնդիրներ ունեցող, դաստիարակության դժվարություններ ունեցող, հոգեկան կամ վարքի խանգարումով տառապող, խոր սթրես ապրած, հոգեցնցման (հոգեկան տրավմայի) ենթարկված երեխաները, ինչպես նաև անչափահաս մայրերը կամ նրանց երեխաները:

2) ճգնաժամային խնամատար ընտանիքը, որտեղ երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպվում է՝

ա. երեխայի ծնողի (այլ օրինական ներկայացուցչի) ծանր հիվանդության դեպքում,

բ. երեխայի ծնողի (այլ օրինական ներկայացուցչի) կալանավորման կամ ազատազրկման դեպքում, եթե պատիժը պայմանականորեն չկիրառելու կամ պատժից վաղաժկետ վաղաժամկետ ազատելու որոշում չի կայացվել,

գ. եթե երեխային պետք է անհապաղ առանձնացնել ծնողից (այլ օրինական ներկայացուցչից), վերջինս գործողության կամ անգործության հետևանքով երեխայի կյանքին կամ առողջությանը սպառնացող անմիջական վտանգի դեպքում

դ. եթե տարերային կամ տեխնածին աղետի հետևանքով երեխայի ծնողի (այլ օրինական ներկայացուցչի) համար անհնար է իրականացնել կամ ապահովել երեխայի խնամքն ու դաստիարակությունը,

ե. եթե ծնողը (այլ օրինական ներկայացուցիչը) հոգ չի տանում երեխայի մասին, այդ թվում՝ չի ապահովում նրա պատշաճ խնամքը և դաստիարակությունը,

զ. ծնողների՝ միմյանցից առանձին ապրելու դեպքում, եթե ծնողները համաձայնություն ձեռք չեն բերել երեխայի բնակության վայրի կամ տեսակցությունների վերաբերյալ:

3) արձակուրդային խնամատար ընտանիքը, որտեղ երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կարող են կազմակերպվել անընդմեջ կամ շաբաթական մի քանի օր տևողությամբ, այդ թվում՝ ոչ աշխատանքային՝ տոնական, հիշատակի և հանգստյան օրերին: Արձակուրդային խնամատարությունը կազմակերպվում է դաստիարակության, դժվարություններ, առողջական խնդիրներ կամ հաշմանդամություն ունեցող, հատուկ խնամքի կարիք ունեցող երեխաների խնամքը և դաստիարակությունը հոգալու և

կազմակերպելու, կամ երեխայի խնամքի և դաստիարակության հետ կապված այլ խնդիրներ ունեցող ծնողին (այլ օրինական ներկայացուցչին) աջակցելու նպատակով:

4) ընդհանուր խնամատար ընտանիքը, որտեղ երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը կարող է կազմակերպվել այն դեպքում, եթե առկա չեն սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ կետերով նախատեսված խնամատար ընտանիքներ ընտրելու հիմքերը.

2. Մասնագիտացված խնամատարությունը կարող է իրականացվել նաև 18-23 տարեկան անձանց նկատմամբ՝ որպես պետության կողմից տրամադրվող հետխնամքի աջակցություն՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված կարգով:

3. Ճգնաժամային խնամատար ընտանիքում երեխայի խնամքը կազմակերպվում է ընդհանուր կարգով, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ երեխայի մերձավոր ազգականը գրավոր համաձայնություն է տալիս երեխայի խնամքն և դաստիարակությունը ստանձնելու մասին: Այդ դեպքում, հաշվի առնելով երեխայի լավագույն շահը և երեխայի խնամատարությունը ստանձնելու ցանկություն հայտնած մերձավոր ազգականի՝ օրենքով սահմանված պահանջներին համապատասխանությունը, երեխան ճգնաժամային խնամատարության հանձնվում է այդ մերձավոր ազգականին: Ճգնաժամային խնամատարությունը կազմակերպվում է մինչև մեկ ամիս ժամկետով, անհրաժեշտության դեպքում՝ ևս մեկ ամիս երկարաձգելու հնարավորությամբ: Այն համարվում է անցումային փուլ, որի ընթացքում պետք է որոշվեն երեխայի հետագա խնամքի ձևը, ժամկետներն ու պայմանները:

4. Խնամատարությունը կարող է լինել կարճաժամկետ և երկարաժամկետ՝ մինչև երեխայի չափահաս դառնալը: Սույն հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետով նախատեսված խնամատար ընտանիքները կարող են լինել կարճաժամկետ կամ երկարաժամկետ, 2-րդ և 3-րդ կետերով նախատեսված խնամատար ընտանիքները կարող են լինել միայն կարճաժամկետ, իսկ 4-րդ կետերով նախատեսված խնամատար ընտանիքները՝ միայն երկարաժամկետ:

5. Կարճաժամկետ խնամատարությունը կիրառվում է մինչև մեկ ամիս ժամկետով, անհրաժեշտության դեպքում՝ ևս մեկ ամիս երկարաձգելու հնարավորությամբ, եթե սույն օրենսգրքով առավել սեղմ նախատեսված չէ: Կարճաժամկետ խնամատարության ժամկետի ավարտից հետո, եթե հնարավոր չէ երեխային վերադարձնել կենսաբանական կամ խնամակալի ընտանիք, իսկ խնամատար ընտանիքը

պատրաստ է շարունակել երեխայի խնամքը և դաստիարակությունը, ապա նախապատվությունը տրվում է նույն ընտանիքում խնամատարության ժամկետը երկարացնելուն:

6. Երկարաժամկետ խնամատարությունը կիրառվում է մեկ տարի և ավելի ժամկետով: Երկարաժամկետ խնամատարության պայմանագրի երկարաձգում թույլատրվում է, եթե երեխայի վերադարձն ընտանիք կամ երեխայի որդեգրումը կամ խնամակալությունը (հոգաբարձությունը) հնարավոր չէ:

Հոդված 139.1. Խնամատար ընտանիքում հոգեզավակի խնամքի և դաստիարակության նկատմամբ վերահսկողությունը

1. Խնամատար ծնողի ստանձնած պարտականությունների և հոգեզավակի խնամքը և դաստիարակությունը կազմակերպելու մասին պայմանագրային պարտավորությունների պատշաճ կատարումն ապահովելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետության մարզերում՝ մարզպետարանների, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարանի կողմից իրականացվում է խնամատար ընտանիքում տեղավորված երեխայի կյանքի, առողջության, դաստիարակության և կենսապայմանների վերահսկողություն:

2 . Խնամատար ընտանիքում հոգեզավակի խնամքի նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացվում է խնամատարության պայմանագրի ողջ ժամանակահատվածում:

3 . Վերահսկողության ժամանակահատվածում խնամատար ծնողը վերահսկողություն իրականացնող մարմնի ներկայացուցչին սույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված կարգով տրամադրում է հոգեզավակի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

4. Սույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված տեղեկության ձեռքբերմանը խոչընդոտելու դեպքում վերահսկողություն իրականացնող իրավասու մարմնի ներկայացուցիչը պարտավոր է այդ տեղեկությունը ստանալ անձամբ՝ երեխայից:

5. Վերահսկողությունը իրականացվում է

1) երեխայի, խնամատար ծնողի հետ պարբերաբար հանդիպումների և հարցազրույցների միջոցով.

2) խնամատար ընտանիք պարբերաբար այցելությունների, մշտադիտարկման (մոնիթորինգ), տեղում և ուսումնասիրություն իրականացնելու միջոցով:

6. Վերահսկողություն ընթացքում կիրառվում են սույն օրենսգրքի 128.1 հոդվածի 6-10-րդ մասերով սահմանված դրույթները:

7. Խնամատար ընտանիքի բնակության վայրի հնարավոր փոփոխության դեպքում խնամատար ծնողը պարտավոր է տեղափոխումից առնվազն 10 աշխատանքային օր առաջ այդ մասին տեղեկացնել իրավասու մարմին, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ տեղափոխումից հետո՝ եռօրյա ժամկետում՝ տեղեկացնելով նաև խնամատարության պայմանագրի կողմ հանդիսացող մարզպետարանին, իսկ Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքապետարանին:

8. Վերահսկողության կարգը, խնամատար ընտանիքի հետ հանդիպումների և այցելությունների պարբերականությունը, ուսումնասիրության կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Հոդված 140. Խնամատար ընտանիքին վճարվող դրամական միջոցները

1. Խնամատար ընտանիքին ամսական ժամանակահատվածով վճարվում են դրամական միջոցներ՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանված կարգով և չափով:

2. Խնամատար ընտանիքին վճարվող դրամական միջոցները կազմված են՝

- 1) երեխայի խնամքի և դաստիարակության համար նախատեսված միջոցներից,
- 2) երեխայի խնամքի և դաստիարակության դիմաց տրվող վարձատրությունից:

3. Խնամատար ընտանիքին վճարվող դրամական միջոցների ֆինանսավորումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի, ինչպես նաև օրենսդրությամբ չարգելված այլ միջոցների հաշվին:

4. Խնամատար ընտանիքին վճարվող դրամական միջոցները չեն կարող պակաս լինել մեկ երեխայի համար նախատեսված՝ պետության հոգածության կենտրոններում երեխաների շուրջօրյա խնամքի և դաստիարակության համար գումարի չափից:»:

Հոդված 366.

Եզրափակիչ մաս և անցումային դրույթներ

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրը, բացառությամբ սույն հոդվածի 2-րդ ~~և~~-րդ մասերով նախատեսված դրույթների:

2. Սույն օրենքի 11-րդ հոդվածով նոր խմբագրությամբ շարադրվող՝ Օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետը, 198-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, 2019-րդ հոդվածի 1-

ին մասի 2-րդ նախադասությունը, 232-րդ հոդվածը, 29-րդ հոդվածը, 31-րդ հոդվածով նոր խմբագրությամբ շարադրվող՝ Օրենսգրքի 130-րդ հոդվածի 1-ին մասի 8-րդ կետը, 345-րդ հոդվածով նոր խմբագրությամբ շարադրվող՝ Օրենսգրքի 137-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ նախադասությունը և 12-րդ մասը, 139-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և 139.1-րդ հոդվածի 8-րդ մասը ուժի մեջ են մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվանից վեց ամիս հետո:

3. Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո երեք ամսվա ընթացքում Կառավարությունը և սույն օրենքով նախատեսված մարմիններն ընդունում են սույն օրենքով նախատեսված ակտերը:

Լրամշակված նախագիծ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ
«ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐԲՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգիրքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ 178.1 հոդվածով.

«Հոդված 178.1. Որդեգրված կամ խնամակալության (հոգաբարձության) հանձնված կամ խնամատար ընտանիքում գտնվող երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողության իրականացմանը խոչընդոտելը

1. Որդեգրողի ~~կամ խնամակալի (հոգաբարձուի)~~ կողմից որդեգրված կամ խնամակալության (հոգաբարձության) հանձնված **կամ խնամատար ընտանիքում գտնվող** երեխայի խնամքի նկատմամբ վերահսկողության իրականացմանը խոչընդոտելը՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում որդեգրողների կամ խնամակալների (հոգաբարձուի) նկատմամբ՝ նվազագույն աշխատավարձի հարյուրիսունապատիկի չափով:»:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 224-րդ հոդվածի՝

1) 1-ին մասում «178,» թվից հետո լրացնել «178.1,» թվով.

2) 2-րդ մասի 1-ին կետում «178,» թվից հետո լրացնել «178.1,» թվով:

Հոդված 3. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

Լրամշակված նախագիծ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի հունիսի 17-ի քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի ([այսուհետ՝ օրենսգիրք](#)) 173.2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝

- 1) 3-րդ կետը ճանաչել ուժը կորցրած:
- 2) 8-րդ կետում «ինչպես նաև խնամատար ընտանիքներում գտնվող երեխաների խնամատար ծնողների գրավոր համաձայնությունը» բառերը հանել:
- 3) 9-րդ կետում «համաձայնություն» բառից առաջ լրացնել «հրաժարում կամ գրավոր» բառերը:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 173.3 հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ
Հոդված 173³. Դիմումի քննությունը

1. Որդեգրումը հաստատելու մասին գործերը դատարանը քննում է՝
 - 1) որդեգրել ցանկացող անձի, խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի և տասնչորս տարին լրացած երեխայի պարտադիր մասնակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից երեխաների որդեգրու դեպքում
 - 2) որդեգրել ցանկացող անձի, «Երեխաների պաշտպանության և օտարերկրյա որդեգրման բնագավառում համագործակցության մասին» կոնվենցիայով նախատեսված՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից նշանակված կենտրոնական մարմնի և տասնչորս տարին լրացած երեխայի պարտադիր մասնակցությամբ՝ օտարերկրյա քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության սահմաններից դուրս բնակվող Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի երեխաների որդեգրման դեպքում:
2. Որդեգրվող երեխային, դատարանը, հարցեր է ուղղում՝ որդեգրման վերաբերյալ՝

Երեխայի կարծիքը պարզելու համար՝ հաշվի առնելով նրա տարիքը և հասունության մակարդակը:

3. Անհրաժեշտության դեպքում դատարանը գործի քննությանը կարող է ներգրավել որդեգրվող երեխայի ծնողներին (ծնողին) կամ այլ օրինական ներկայացուցիչներին և այլ շահագրգիռ անձանց:
4. Որդեգրման գործերով դատական քննությունն անցկացվում է դռնփակ, ինչի մասին որոշում է կայացվում դիմումը վարույթ ընդունելիս:
5. Որդեգրման գործով եզրափակիչ դատական ակտը չի հրապարակվում:

Հոդված 32. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

Լրամշակված նախագիծ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍՓՐՔՈՒՄ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 2003 թվականի ապրիլի 18-ի քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 167-րդ հոդվածի՝

1) վերնագրում «Ծնողներից» բառից հետո լրացնել «կամ այն անձանցից, ում վրա դրված է երեխայի դաստիարակության և խնամքի պարտականությունը» բառերը:

2) 1-ին մասում «առանց ծնողների» բառերից հետո լրացնել «կամ երեխայի դաստիարակությունը և խնամքն իրականացնող այլ անձանց» բառերը:

Հոդված 2. Օրենսգիրքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 167.1-րդ նոր հոդվածով՝

«Հոդված 167.1. Ծնողի կամ այլ մերձավոր ազգականի և երեխայի միջև տեսակցության իրականացմանը խոչընդոտելը

Երեխայի հետ բնակվող ծնողի կողմից երեխայի հետ չբնակվող ծնողի կամ այլ մերձավոր ազգականի և երեխայի միջև դատական կարգով սահմանված տեսակցության

իրականացմանը մեկ ամսվա ընթացքում երեք կամ ավելի անգամ, ինչպես նաև մեկ տարվա ընթացքում հինգ կամ ավելի անգամ խոչընդոտելը կամ տեսակցություն իրականացնելուց առանց հարգելի պատճառների խուսափելը՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի հարյուրապատիկից հինգհարյուրապատիկի չափով, կամ կալանքով մինչև երեք ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը մեկ տարի ժամկետով:»:

Հոդված 3. Օրենսգրքի 170-րդ հոդվածի՝

1) վերնագրում «չկատարելը» բառից հետո լրացնել «կամ ոչ պատշաճ կատարելը» բառերը.

2) 1-ին մասում «դաստիարակության» բառից հետո լրացնել «և խնամքի» բառերը, իսկ «կատարելը» բառից հետո լրացնել «, որն առաջացրել է երեխայի իրավունքների և օրինական շահերի էական խախտում» բառերը:

Հոդված 4. Օրենսգրքի 172-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«Հոդված 172. Խնամատար ծնողի, խնամակալի կամ հոգաբարձուի իրավունքները չարաշահելը

Խնամատարությունը, խնամակալությունը կամ հոգաբարձությունը շահադիտական կամ այլ անձնական դրդումներով օգտագործելը կամ հոգեզավակին (խնամարկյալին) առանց հսկողության կամ անհրաժեշտ աջակցության կամ օգնության թողնելը, որն առաջացրել է հոգեզավակի (խնամարկյալի) իրավունքների և օրինական շահերի էական խախտում՝

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկից հազարապատիկի չափով, կամ կալանքով մինչև երեք ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը երկու տարի ժամկետով:»:

Հոդված 5. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԵՆՔԸ

««ԵՐԵՒԱՅԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»

Հոդված 1. «Երեխայի իրավունքների մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1996 թվականի մայիսի 29-ի թիվ ՀՕ-59 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 12-րդ հոդվածում «երեխայի» բառից հետո լրացնել «կենսական» բառը:

Հոդված 2. Օրենքի 15-րդ հոդվածը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Յուրաքանչյուր երեխա ունի իր ծնողների հետ կանոնավոր անձնական փոխհարաբերություններ և անմիջական շփումներ պահպանելու իրավունք՝ բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան օրենսգրքով սահմանված դեպքերի:»:

Հոդված 3. Օրենքի 24-րդ հոդվածի 1-ին նախադասությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաները պետության հոգածության և պաշտպանության ներքո են, նրանք պետության և նրա համապատասխան մարմինների կողմից պաշտպանության, խնամքի, դաստիարակության և օգնության իրավունք ունեն:»:

Հոդված 4. Եզրափակիչ և անցումային դրույթներ

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը: